

10

E

DIFFICVLTATIS PONDVS IN EO CONSISTIT; VTRVM

Officialis Sancti Officij diiudicandus sit potentior ratione officij, aut tantum ratione priuilegij.

1 **P**ramittendum est nos loqui de officiali nullam habenti iurisdictionem qualis est Notarius à secretis, seu secretarius cuius officium est scribere, & acitare ad mandatum Inquisitoris: non vero sermonem instituere de Inquisitore, qui aliqualem iurisdictionem habet (licet, non in aduersarium, sibi non subditum præter quam in causis fidei)

2 Quo præmisso, resolutiue dicimus, prædictum officialem non esse potentio- rem ratione officij, sed duntaxat ratione priuilegij.

3 Ratio est quia nullam habet iurisdictionem, ac ideo non potest aduersario metum inferre, illum terrere, aut vexare; ille enim dicitur potentior ratione officij, qui iurisdictionem habet in aduersarium, vt pluribus laudatis; tenet Olea decess. iur. tit. 2. q. 4. nu. 23.

4 Et quamuis nonnulli D.D. per eum ibidem relati dixerint iudicis arbitrio relinqui, quis dicatur potentior ratione officij; cum hoc arbitrium debeat esse regulatum; dici non potest se extendi debere ad prædictum officialem secretarium, qui minister est, & subditus inquisitoris, vt idem Olea sentire videtur nu. 60.

5 Hinc est quod alienatio, aut cessio facta in præfatum officialem non pertinet ad tit. c. ne liceat potentioribus. Sed ad ædictum de alienatione iudicij mut. caus. facta. Hæc est enim differentia inter istos titulos, quod ille loquitur, & disponit de alienatione facta in potentio- rem officij. hic vero in potentio- rem ratione fori, diuitiarum aut priuilegij. Eleganter Olea supr. nu. 13. & 14.

6 Inter quos titulos est & alia differentia, quod cedens, seu alie- nans ad fauorem potentioris ratione officij, iactura causæ multatur, cadit que a iure suo, & potentior extra ordinem punitur l. 1. & 2. c. ne liciat potentior. Olea supr. nu. 18. at si in potentio- rem ratione fori, aut pri- uilegij: cessio, seu alienatio valida est nec cedens in aliquo punitur. Sed cessionario uti non potest suo priuilegio l. 1. & per tot. ff. & C. & in de cretal. de alienatione iudicij mut. caus. facta, late Olea supr. num. 32. & sequent.

7 Ex quo sequitur donationem officiali factam non esse nullā ipso iure, nec annullandam per sententiam, dato quod ab extraneo eidem fa- cta proponeretur: potest namque aduersarium coram suo iudice conueni- re interminis. Olea supr. nu. 60.

2
8 Non obstat capitulum 81. Inuictis Imperat. Caroli 5. nec Regia concordia anni 1635. capit. 10. quatenus innuere videntur cessiones, & donationes factas officialibus Sancti Officij esse nullas, vti factas in potentiolem ratione officij, iunctis traditis a Cutelli ibidem & Muta decess. 1. nu. 1.

9 Nam multipliciter respondetur 1. quod dicta concordia cap. 10. nihil disponit, sed tantum præcipit seruari dictum Capitulum 81. quod tunc temporis non erat in obseruantia; sicque ex regula leg.alse toto ff. de hæred. instit. relatum est in referente, & standum est prædicto capit. 81. ad quod se refert concordia.

10 Secundo præditum capit. loquitur de cessionibus creditorum in exigibilium, quæ in officiales fiebant, causa defatigandi aduersarios. Et hæ dicuntur nullæ tanquam factæ in potentiolem ratione officij. Vbi notanda est dictio *tanquam*; quæ improprietaem denotat, & fictionem; Barbosa de dictionibus dict. 403. nu. 1. & multoties similitudinem, ibidem nu. 2. quasi diceret Imperator, ad instar potentiorum ratione officij.

11 Et merito; noluit enim Imperator prædictas cessiones subsistere posse, ne officiales earum virtute Regnicolas coram suis naturalibus iudicibus defatigarent; essent, que litium redemptores vti de iure communi prohibitum erat in leg. ab Anastasio leg. per diuerfas. C. Mandati. Præuidit namque Imperator cessiones prædictas mero iure validas esse, vti factas in potentiolem ratione priuilegij, qui eo non vtendo poterat contra aduersarium se dirigere coram iudice competente, vt clare ibidè insinuat, ibi *placet C.M. quod per huiusmodi cessiones non immutetur conditio fori*: ne tamen hoc fieret, pro prædictis creditis in exigibilibus, defatigando pretensos debirores: irritauit huiusmodi cessiones tanquam si factæ fuissent in potentiolem ratione officij, sed non multauit creditores iactura causæ.

12 Quomodo accipiendi sunt Cutelli, & Muta vbi supra (alias toto Cælo aberrant) & sic eos intelligit, Olea dicta qu. 4. nu. 60. qui dicit standum esse verbis concordie, & nihilominus in nostris terminis concludit cessiones validas esse, dummodo officiales fori priuilegio non gaudeant, quod euincit non esse, nec estimari potentiores ratione officij, & conducit quod tradit Carlebal. de Iud. disp. 2. nu. 59 1.

13 Tertio. Quod dato, & non concessio, quod officialis Sancti Officij esset potentior ratione officij: adhuc interminis prædicti capit. 81. cessio, & quælibet alienatio (regulariter loquendo) in eos collata, cessante dolo, & fraude valida est, dummodo creditum sit verum, & exigibile (vt pote si de eo constet per publicum instrumentum habens para-

tam

tam executionem) possunt que hoc casu agere coram Iudice cōpetente.

14 Prouatur ex verbis prædicti capituli, vbi in supplicatione hæc habentur. *Et fannusa cedere li raxiumi di alcuni credituri di debiti in exigibili (Et ibi) Et fannoli milli vexationi di forma che multi vlti non su creditori in summa alcuna, Et fannosi indebitamente pagari, (Et indecisione ibi) placet C. M. quod per huiusmodi cessiones non immutetur conditio fori, & quod non valeant huiusmodi cessiones; vbi notanda est dictio huiusmodi, quæ relatiua est ac repitit præcedentia cum omnibus suis qualitatibus. idemquæ importat ac se diceretur, tales cessiones non valeant, leg. huiusmodi. ff. De legat. 1. late Barbofa dict. 138. num. 1.*

15 Vnde deducitur prædicti capit. dispositionem ad illas tantummodo cessiones restringi, quæ expresse designatæ fuerant in supplicatione; hoc est ad cessiones creditorum in exigibilium quibus subditi indebite vexabantur pro summis non vere debitis. Ideo præfata dispositio non est extendenda ad donationes, & cessiones rerum, & iurium vere existentium, & legitime apparentium, contra verba statuti, mentem statuentis, & iuris communis prouisionem; iusta vulgares regulas, prout infra.

16 Iure, nanque, communi validæ sunt alienationes, & cessiones factæ impotentiorum ratione officij si absit dolus, & fraus, ius cessum sit verum, & de eo constat per publicum documentum, nihilque interfit aduersarij, vt cum glosa in d. leg. 1. verbo specialiter Cne liceat potent. Osafcho. Trentacinco, & alijs resoluit Olea dicta. quæst. 4. num. 24.

17 Ergo nulla ex causa dici potest in dicto capit. comprehendî donationes, & cessiones bona fide, & absque fraude factas Officialibus S. Officij de veris, & legitimis creditis, & in quolibet foro exigibilibus quando quidem in ijs, qui vere potentiores sunt ratione officij illas ius commune non irritat.

18 Quod autem in casu donationis de qua est controuersia, cæset dolus, & fraus, patet; nam prædicta donatio facta est à matre in filium legitimum primogenitum, immediatum, & in dubitatum successorem post eius mortem, in bonis in ea comprehensis, celibem & in statu ducendi uxorem, vt melius ac honorabilius, promodo ipsius qualitatis posuit se matrimonio copulare, eiusque onera maiori cum splendore sustinere. Id circo que proculdubio abest dolus & fraus, vti docent infiniti doctores apud Oleam vbi proxime num. 24. & 25. qui constanter resoluunt cessare penam, & dispositionem d. leg. 1. & 2. ne liceat potentioribus quando cessio fit in potetiorum sanguine coniunctum etiam si fit in filium; quod contra Barbofsam in leg. 1. p. 7. n. 47. ff. solito matrimonio, tenet ibidem Olea d. nu. 25. ad fin. nisi constaret clarissime animo vexandi factâ fuisse

(in qui-

4
(in quibus terminis loquitur Barbosa, qui non est contrarius sed pro nobis facit vt constat ibi nisi clarissime constiterit quod non animo vexandi sed ex iusta causa facta sit ea cessio nam tunc admittetur si iudici visum fuerit videndus dicto num. 47. vers. sed ad veram resolutionem.)

19 Clarissime enim apparet in casu nostro ab esse fraudem, & non esse factam prædictam donationem animo vexandi aduersarios, sed ex iustissima causa; tum ex proxime dictis, tum quia filius in vita patris seu matris, paternorum bonorum quodam modo dominus existimatur leg. in suis 11. ff. de liber. & post hum. leg. cū ratio ff. de bonis damnat. cum Vulgatis, & dicitur habere actionem, & ius ad legitimam, illi que esse quasi debitam titulo oneroso. Roland. conf. 97. nu. 7. lib. 2. Menoch. conf. 206. nu. 98. & alijs relatis. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3. qu. 1. nu. 2. & 3. cum sequ.

20 Et quamuis viuente patre legitimam filius petere non possit, tamen non prohibetur pater, etiam viuens bona illi assignare pro legitima post mortem debita, & talis assignatio valida est, & reuocari non potest, si rite facta (nempe adhibito iuramento) supponatur. Crasus in §. legitima quæst. 12. nu. 8. Carpan ad statuta Mediolan capit. 485. nu. 10. Merlin. vbi proximo nu. 10.

21 Quibus accedit quod mater donatrix in casu nostro nihil aliud fecit quam se demedio tolere, & filio in vita restituere bona post mortem precise restituenda lege permitente, eo quod filius est certus, & in dubitatus successor, ad traddita per DD. in leg. filius familias la prima §. diui ff. de legat. 1. leg. cum pater 77. §. seium ff. delegatis 3. capit. 1. de alienat. feudi paterni cap. 1. de eo, qui finem fecit agnato, cum sexcentis alijs ac tum denique ex infra dicendis.

22 Quod vero creditum sit verum exigibile, & nulla possit elidi legitima exceptione (saltem in via executiua) est luce meridiana clarius quia inter alia bona donata (de quibus nulla est controuersia) sunt dotēs in pæcunia, & alijs rebus æstimatis, apportatae perdo natricem ad matrimonium cum D. Ioseph Monta aperto, qui ad illarum restitutionem se obligauit per publicum dotale instrumentum cum pacto de non opponendo &c. cuius instrumenti virtute donatarius causauit executionem in Tribunali Sancti Officij ad summam Vnt. 800. contra aduersarios vniuersales hæredes dicti Don Ioseph, quod causam prebuit contentioni iurisdictionis cum R.C.P.

23 Nec ex hac personæ, & iudicij mutatione, aduersarios damnatum aliquod, aut interese pretendere posse; palam est, quoniam istius Urbis incolæ sunt, in qua residet Tribunal Sancti Officij, & R.C.P. ac proinde

inde easdem expensas, nec grauiores in vno quam in alio facere coguntur, & in Sancto Officio pariter, ac in curia prætoris iustitia administratur, nec contrarium præsumendum est de DD. inquisitoribus Viris probis intali dignitate constitutis. Præterquam quod aduersarij potentiores Verè sunt ratione nobilitatis, ac cognationis cum potentissimis, & clarissimis familijs istius Ciuitatis, quamobrem dici non potest ad esse timorem Vexationis, aut metus incursionis, ex parte officialis agentis, qui nullam habet parentelam in hoc Regno.

24 Hæc sibi locum vendicant interminis prædicti capit. 81. Imperatoris Caroli, iunctis resolutionibus, Vtriusque Marij, Cutelli, ac Mutæ, quibus auctoritatibus suffulti aduersarij adseuerant, officiales Sancti Officij potentiores esse officij ratione, ac proinde cessiones, & donationes in illos collatas nullitatis vitio laborare, iuxta text. in d. leg. 1. & 2. c. ne liceat potent. Videndum nunc vtrum ex eo quod potentiores habeantur ratione priuilegij fori, incidat donatio controuersa, in edictum de alienat. iudic. mut. caus. facta, taliter quod non possit vti priuilegio fori in actiuis, officialis donatarius.

25 In qua difficultate pars aduersa (vt remissionem causæ ad iudices C. P. obtineat, hoc solo contenta), se letatur de doctrina Oleæ dicta qu. 4. ex nu. 31. vers. diximus & præcipue nu. 60. vbi iuxta integrum titulum de alienat. iudicij, & communem doctorum traditionem, quorum nomen claturam præcedentibus nummeris late recenset, constanter resoluit, cessionem, & alienationem in officialem Sancti Officij factam validam esse: non posse tamen suo vti priuilegio, sed debitorem celsum coram suo proprio iudice conuenire debere; ad quod citat Carlebal dicta disput. 2. nu. 591. (qui non loquitur de officialibus Sancti Officij sed de curialibus non æque priuilegiatis vt per se patet.)

26 Sed nihilominus, in casu nostro concludendum est, officialem vti posse suo priuilegio trahendi reos ad forum Sancti Officij: quod non tantum ipsemet olea recte perpensus, & intellectus, sed & alij quamplurimi DD. ab eo laudati, ac etiam alij a nobis adiuuenti clarissime confirmant, vt ex sequentibus apparebit.

27 Est communis resolutio, tria substantialia præcipue, & præcise requiri, vt locus sit ædicto de alienatione iudicij, scilicet, Dolum, alienationem mutandi iudicij, & interesse aduersarij. Ita glos. Verbo commutationem in capit. 21. de alienatione iudicij, & cum farinacio, Rebuffo, Cuiacio, Fabro, Capicio, Galeota, Galerato, Trentacino, & alijs quam plurimis, Olea supr. num. 33. & post eum Besoldus indelibat. iuris ad lib. 4. pandectarum, tit. 7. de alienat. iudicij quæst. 21. His autem tribus

6
cessantibus, omnes præcitati conveniunt, ædictum cessare.

28 In casu nostro supra dicta non adesse, iam demonstratum est & amplius demonstrabimus; cessat dolus, tum quia creditum est verum, exigibile, & de eo constat per publicum instrumentum ac indubitabile est; quod solum sufficit ut non sit locus ædicto, ut advertunt Trentacineo lib. 2. Variar. tit. de iudicijs resol. 17. num. 47. Anton. Faber lib. 12. cont. iet. capit. 12. Duaren, & Vucsenbech ad tit. de alienatione iudicij, quos sequitur Olea dicto num. 34. ad quod eleganter conducit quod traddit idem Olea tit. 6. qu. 10. num. 55. & 56. cum sequ. omnino videndus. Nobilissime & valde ad propositum Censalius decif. lucens 87. num. 15. 16. & 17. ubi alios quamplures DD. & Rotæ Rom. decif. cumulat. Cutelli de donat. p. 1. special. 27. num. 13. optime in casu non ab simili Carpzou. resp. elec. lib. 5. tit. 8. resp. 89. per tot. etiam videndus; tum etiam quia donatio, & cessio facta est in sanguine coniunctum, filium primo gætium, & indubitatum successorem in bonis donatis, ex dictis supr. num. 18. & prouat Vlríc, Hunni, enciclopodi æ p. 2. tit. 5. capit. 7. num. 31. cum Guido Papæ decif. 273. Menoch. præsump. 229. num. 39. lib. 3.

29 Cessat quoque aduersariorum interesse iuxta superius dicta num. 13. cum nec in commoditatem nec grauiores expensas istius donationis ratione, passuri sint, quod facit etiam ædictum quiescere leg. 1. §. fin. leg. 2. & 3. §. ex quibus ff. de alienat. iudicij Besoldus ubi supr. dicta quæst. 21. in principio. Olea supr. nu. 38.

30 Cessat item alienatio iudicij mutandi. Nam licet ex aduerso ponderetur, donationem contentiosam factam fuisse paulo ante iudicium ceptum, & executionem causatam in Sancto Officio, & postquam in Curia Pretoris fuerat institutum iudicium manutentionis bonorú prædicti D. Ioseph Montaperto, cuius hæredes ab intestato aduersarii existunt; ex quo fraudem, & alienationem iudicij mutandi, argui, & probari contendunt, ex Surdo dieif. 326. num. 87. adhuc tamen extra ædictum nos esse firmiter asserimus.

31 Istud est fortius ac potentius telum quo nos fauciare tentant aduersarii, sed iudicio nostro leuissimum. Tum, quia donatio facta fuit die 21. Mensis Decembris 1663. quo tempore donatrix, aut donatarius de lite mota aut mobenda cogitare non potuerunt, imo nec suspicari. Illa quippe iam die 20. eiusdem mensis mobilia bona eius viri pro dotis suæ credito retinuerat: qua recentione se tutam contra creditores, & hæredes mariti existimauit, nec vllam sibi molestiam inferri, aliam ve controuersiam in solutione residui expectauit, sibi ab hæredibus viri moberi posse; iuxta late traddita per Amat. lib. 1. resol. 39. ex num. 57. latissi-

me

me multos DD. laudans Mathia Berlich conclus. practicab. p. 2. capit. 32. per tot. Befold, in delib. iuris ad lib. 23. 24. & 25. pandectarum quæst. 12. per tot. vbi optime: quando quidem ad solutionem vrgeri poterant via executiua, virtute contractus dotalis, paratam habentis executionem cum clausula constituti; & pacto de non opponendo.

32 Tum quia re vera non erat lis mota in C. P. iudicium enim ibi institutum (si forte fuit) non concludit litis pendentiam, nec arguit dolum, & fraudem in donatione subsequuta, quasi facta fuerit causa mutandi iudicij, quia hæredes ibidem, solummodo petiuerunt se declarari tales ab intestato, vt fratres consanguinei dicti D. Ioseph. ac se immiti in possessionem bonorum Hæreditorum remedio legis fin. C. de edicto D. Adriani & cap. 43. Incliti Regis Ferdinandi: ad quod iudicium non fuit citata Donatrix, nec de illo notitiam habuit vsq. dum causata iam execut. in Sancto Officio, ad instantiã filij donatarij post diẽ septimum Ianuarij præsentis anni, hæredes prædicti illã citari fecerunt, vt illius iudicij prætextu, iurisdictionis cõtentio excitaretur, & impediretur prædicta executio.

33 Attamen nec ipsa nec filius donatarius comparuerunt in Curia Prætoris, illa, quia iam omne ius suum tempore habili, transfulerat in filium, & non erat pars formalis: ille quoniam non fuit citatus nec debebat comparare nisi ad allegandum suum priuilegium, & causã pendentiam in S. Officio virtute executionis iam causatã.

34 Ex quibus fluit non dari litis pendentiam in Curia Prætoris, quæ operari posset prædictos effectus, ratio est: quia iudicium non dicitur ceptum nisi per citationem valide, & legitime executam, expressus text. in lege si quis posteaquam 7. vbi Petrus Barbosa, & Ant. Fab. in rationali ff. de iudicij DD. in leg. vbi ceptum, & in leg. & post adictum 73. ibi *proposito citat adictio* ff. illo tt. Carlebal infinitos referens de iudicij disp. 2. num. 879. & num. 906. & nobissime illo non laudato Sanlegerus Depræu. p. 1. capit. 9. per totum, optimus tex. in cap. proposuisti de foro compet. vbi Canonistæ repetentes, & in cap. gratum ibi *cum citatione facta negotium sit quasi ceptum* de officio Delegati, ac per consequens ante citationem non datur litis pendentia, litigium, nec existentia litis quo ad prædictos effectus, ex præcit. iuribus, & DD.

35 Deinde ad inducendam litis pendentiam (quidquid sit de preuentione de qua non agimus) non sufficit citatio, sed precise requiritur litis cõtestatio aut actus illi similis DD. in authent. qui semel C. quom. & quando Iudex, late Lancelotus de atentat. lit. penden. in præfact. n. 7. & sequen. Sanlegerus Depræu. p. 2. capit. 14. num. 15. & 21. Vnde

cum

cum deficiat citatio, & litis contestatio dici non potest quod sit litis pendentia in Curia Pretoriana.

36 Vltorius Donatarius impedire non vult manutationem immobilium, & iurium hereditariorum, contentus nanque retentione mobilium intra Domum existentium in comptum crediti dotalis, & cum protestatione recuperandi reliquum virtute sui contractus (prout donatrix fecit, & protestata est) hoc tantum iure intendit vti ; quod demonstrauit causando executionem in S. Officio contra prædictos heredes, & eorum bona hereditaria: significans nolle se bonorum manutatione insistere, nec litem super ea introducere,

37 Ex quo multa deducuntur. i. non dari litis pendentiam, vt num. præcedenti prouauimus. Secundum, quod casu quo aduersariorum libellus, petitio inuentari, & in missionis in realem possessionem, sumum aliquem præparari iudicij in C. P. (in cuius fraudem donatio facta cauletur) excitare possent: quiescit ac euanet, eo ipso quod ab initio, & nunc constat, donatarium, iudicium illud impedire nolle, nec in eo partem facere, imo tacite & si opus est expresse manutationem consentit. Vnde cum iudicium manutationis finiatur per acta missione Argellus de legitim. contradic. quæst. 2. art. 3. nu. 123. per textum optimum in leg. à diuio pro §. si post addictum ff. de re iudicata, & sequitur eleganter sanleger, de preu. p. 1. capit. 5. num. 11. & 13. cum sequent. & capit. 24. num. 2. & sequent: nullo modo considerari potest litis pendentia, continentia, aut cõnexitas causæ, quæ impediatur executionem causatam in S. Officio, illam ve redat suspectam in fraudem alterius iudicij præparati in Curia Prætoris.

38 Istæ enim causæ diuersæ, separatae, & dissimiles sunt, tendunt que ad diuersum finem, vna non impedit alteram, nec sententia dicta in vna parit executionem rei iudicatæ in altera, non est agendum de dominio, & proprietate bonorum, nec modo de hoc disceptatur; ac per consequens cessat omnis legalis dispositio in materia preuentiois litis pendentia, & continentia causæ non diuidendæ, ad late tradita per Doctores in leg. nulli C. de iudicijs leg. ordinarij C. de rei vendicatione leg. vbi captum ff. de iudicijs leg. & an eadem §. fin. cum leg. sequenti ff. de except. rei iudicatæ capit. 1. de causa possessionis cap. 1. de litis contest. lib. 6. latissime Carlebal. de iudicijs tom. 2. Tit. 1. disp. 2. per tot Salgado laberint. credit parte 1. capit. 4. Sanleg. vbi supra & p. 2. capit. 14, 15. & 16.

Ac etiam cessat litigiosum vitium, quod non datur, nisi lis sit super Dominio, & proprietate bonorum, de quo (quia casui nostro nullatenus accomodatur) videndus post Lancelotum, & alios infinitos, quos laudat,

laudat, Salgado de Regia protectione 4. p. capit. 8. num. 168. cum multis sequentibus Cancer. 2. variar. cap. 12. per tot.

39 Tertium & valde notandum in proposito: quod donatarius non habuit animum litigandi, credidit nanque, & credere debuit non esse opus contendere in iudicio, pro recuperatione crediti dotalis, ad quod haeredes tenebantur virtute publici contractus, ab auctori suo stipulati, & sperabat sibi satisfaciendum fore, absque vlla controuersia, idemque existimauit donatrix, quando donationem fecit, nullo modo cogitans de futura lite, quam sperare non debebat, vt superius praeliuiimus.

40 Ac propterea cessat omnis suspitio doli, & fraudis in praedicta donatione, quod scilicet facta fuerit causa mutandi iudicij, in praedictam litis pendentiae, aut causae continentiae,

41 Nec obstat dicere, non esse adhuc executam manutionem nam haec extenditur ad bona mobilia, quae retinentur per donatarium & eis non traditis ac restitutis, dici non potest finitum iudicium manutionis ex his, quae diximus supra nu. 37.

42 Nam respondetur, quod ex parte donatarij nullum est appositum impedimentum, vt neque ex parte donatricis. Solummodo nanque est interpositum decretum pro ad implemento praedictae executionis, quod indicat actorem non insistere bonorum possessioni, cum in bonis proprijs ab eo possessis non posset consistere pignus praetorium iuxta Vulgares regulas, & sepe sepius in Sancto Officio, responsum fuit iudicibus, C. P. nolle impedire praedictam manutionem, sed ex quo praedictum decretum erat interpositum, & in omnem euentum bona deseruire debebant pro satisfacione crediti dotalis: Opus esse quod a securarentur, facto deposito in persona bene visa, auctoritate vtriusque Tribunalis vel praesita fideiussione per haeredes de detinendo loco depositi, quod nunquam fuit admissum in dicta curia praetoris.

43 Nec rursus obstat replicare contra superius dicta, quod deprahenditur animus mutandi iudicij ex quo post factam donationem in continenti fuit causata executio in S. Officio, nempe die 7. Ianuarij, quae fuit prima non impedita post ferias in honorem Natalis Domini.

44 Respondetur nanque quod a die 20. Decembris 1663. vsque ad praedictam diem 7. Ianuarij 1664. intercesserunt dies Decem, & Septe, & licet fuerunt impeditae ob ferias praedictas, tamen donatarius potuit cognoscere (vt re vera cognouit) noluisse aduersarios soluere dotas se vanis praetensionibus excusantes. Ideoq; post longas altercationes deliberauit tandem causare executionem coram suo iudice competente in actiuis, quod nullatenus concludit fraudem in donatione praecedente stantibus, alijs circumstantis supra ponderatis, quae illam excludunt.

45 Item non refragatur aserere praedictam donationem ex eo fraudulen-

C

10
dulentiam esse, quod in ea mater donatrix, sibi referbat alimenta, & certam summam pæcuniarum a filio donatario præstandam, vt de illa tempore mortis disponere possit, ac etiam certam portionem soluendam alteri filio, donatarij fratri, pro legitima sibi de bonis matris debita. *lib. 46* Huic enim scrupulo fit satis magis ac magis deprehendi scelerum animum donatricis ex dictis pactis & reseruatiõibus. Et iis perponis penitus cessare fraudis suspitionem. Voluit nanque facere actum validum, iustum, ac legitimum in fauorem filiorum, non fictitium, nec simulatum, vt re vera primo genitus haberet omnia illius bona præsentia, & futura, & secundo genitus (qui clericus est) moderatam portionem pro alimentis caperet. Non poterat consistere donatio bonorum omnium præsentium, & futurorum nisi reseruatis donanti alimentis, & aliqua quantitate ad testandum vt in iure notissimum est ad late traddita a Gutierrez de iuramento lib. 1. cap. 11. Cutelli de donat. tomo 2. special. 1. per tot. Donatarius vt filius, & frater, matri ac fratri aliunde non habentibus, seclusa donatione alimenta præstare tenebatur, vt est etiam de iure certissimum leg. si quis aliberis per tot. ff. de liber agnoscendo, leg. 1. §. sed nonnullus vbi glos. Verbo præstiterit ff. de tutelis leg. qui filium vbi glos. final. ff. vbi pupillus educere debeat. Et vterque vti commensalis donatarij officialis Sancti Officij, foro gaudet in passuis. Mater dum in humanis agebat eius vir; nihil filijs donare poterat. Donauit cum primum potuit pro vt in votis habebat, vt sic filiorum commoditati consulere, & a sæculi curis se immunem redderet. Deoque liberrime famularetur.

47 Quid ergo matri imputari potest quod fecerit actum filio proficuum, & nulli damnosum, nisi fraudem, dolum ac delictum dicas habere filium Secretarium, & officialem Sancti Officij? Quid filio quod donationem a matre factam eorundem met bonorum quorum legitimus immediatus, & indubitatus successor est post illius mortem acceptauerit? Quid, quod aduersarios in iuste recusantes soluere dotes, coram Inquisitore ipsius iudice competente in actiuis, & passuis, constringi curauerit decreto super eisdem bonis dotalibus, & alijs hereditarijs interposito? nisi fraudem dicas Decretum Illustrissimi Inquisitoris generalis prohibens officialibus Sancti Officij ne coram alijs iudicibus quam Inquisitoribus, agere intendant, aut conueniri patiantur.

48 Hæc cum ita sint non officit quod traddit olea dicta quæst. 4. nu. 60. nam præter quam quod ille intelligendus est iuxta terminos prædicti capituli 81. D. Imp. Caroli, & concordie anni 1635. cap. 10. iunctis tradditis ab vtroque Mario, Cutelli, & muta, quos ibidem citat. nempe in meris cessionibus creditorum inexigibilia vt expresse agnoscit dum pluries firmat estandum esse verbis concordia (quam ipse non vidit,

ncc

nec considerare potuit) appetitissime depræhenditur, doctissimum; & consultissimum illum virum, loqui in casu illo quo tria prædicta, videlicet, fraus, alienatio causa mutandi iudicij, & interse aduersarij, concurrunt, alias enim; esset sibi ipsi contrarius & non tantum sibi sed infinitis autoribus imo, & iuris principijs, quæ sequutus fuit a num. 33. cum seq. prout notauimus supra n. 26. quod de tanto viro nec præsumisus est addend. Cancer. d. cap. 12. num. 68. & 69.

1049 Vnde cum nos versemur in casu excepto vbi prædicta tria omnino cessant, vt ad oculum patet, ac iam supra ostendimus. Olea omnesque alij iuris prudentiæ sacerdotes nouis opitulantur. Cui resolutioni duæ aliæ communes opinioniones auxiliaries manus præbent. Prima quod Viduæ, & miserabiles personæ pro iuribus cessis, indistincte vntuntur priuilegio electionis fori, iuxta tex. in leg. vni. ca. C. quando imperat inter pupillum & Viduam, vt ex, veriori, & receptiori sententiâ resoluunt. Olea quam plurimis laudatis dicta quæ st. 1. num. 56. & 57. Nouar. de elect. fori quæst. 14. num. 2. & 3. Cumia super ritu capit. 82. num. 16. & ita praticari videmus in hoc Regno.

1051 Secunda quod cessiones, & donationes facta scholaribus, a parentibus pro expensis, & libris ad studium necessarijs, cessante fraude validæ sunt, & possunt deuotiores cessos coram iudice conseruatore conuenire, ex priuilegio de quo in auth. Hauita C. ne filius pro patre. Rebus, de priuilegijs scholast. priuileg. 177. num. 189. & alijs relatis Carleual de iudicijs tit. 1. disput. 2. num. 449. Olea supr. num. 52. & seq. Efeobar de Pontif. & Reg. iurisdit. cap. 31. per tot.

1052 At sic est quod priuilegium officialium Sancti Officij, maius & potentius est, priuilegio scholarium, ac miserabilium personarum: illis quippe concessum est in fauorem fidei, ne officiales, qui continuo Sancti Officij ministerio incumbunt per extraneâ tribunalia diuagari, proprijs litibus occupati cogantur, & ab expeditione causarum fidei auocentur, vt ex Narbona notat Carleual dicto tit. 1. disput. 2. quæst. 6. sect. 6. num. 514. Iis autem; vel miserationis causa, vel ob fauorem publicum, quod est inferioris ordinis, videndus late Escobar cap. 53. & 54. optima enim est ratio, quæ pro religione facit leg. sunt personæ 45. ff. de relig. & sumptibus fun. cum Vulgat. late Matrillo decif. 280. per tot. & a num. 88. Hieronimus de Leo decif. Valent 90. num. 23. & seq. lib. 1.

1053 Ergo apotioritate rationis, Officiales S. Officij cessate fraude, suo priuilegio vt possunt, pro iuribus sibi cessis, & donatis; cum priuilegia stimentur ex causa, & etiam in concursu illud habeatur vt potētius pro quo est maior ratio, causa magis publica, pia, ac plus priuilegiata leg. verū §. fin. vers. plane. ff. de minoribus leg. sed & milites 8. §. 1. verbo fortior. ff. excusat. tut. Bald. in d. Auth. hauita Rota apud Farinac. decif. 557. n. 4. p. 1. recentior Matrillo, & Leo vbi proxime.

Qui-

54. Quibus pro choronide addi potest, quod cessio, quæ ad vtilitatem cessionarij gratuito fit, dicitur donatio, & ex hoc cap. nullo alio expresso titulo, iustinetur, nihil impediende dispositione prædictarum legum per diuersas, & ab Anastasio C. mandati, præcipue si fiat in coniuuctam personam, vt ex eisdem legibus prouant Parlador lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 3. p. §. 4. num. 7. Hunnius Enciclop. p. 2. tit. 5. capit. 7. num. 5. e contra vero donatio proprie loquendo non dicitur cessio, imo absq; cessione formali potest donatarius agere, & debitoris nomen donatum in iudicio exigere, quia in illum transeunt vtilis actiones sine cessione. Optimus & expressus textus in leg. emptorem C. de hæred. velact. vendita, & apertius ad propositum text. elegans in leg. 2. C. de obligat. & actionib; & non minus clarum lex vlt. C. quando fiscus vel priuat. leg. ex legato C. de legatis. Magistratè Parladorus, in sex quincenturia diff. 37. §. 1. vbi n. 5. respodet ad text. in leg. fin. ff. de donationibus, ex quo cõtrariũ prouari posse videbatur, & inquit procedere de iure de gestorũ fecus autè hodie de iure C. per text. in leg. si quis argentum 35. C. de donationibus.

54. Vnde est quod in statuto loquente de cessionibus non faciendis Officialibus Sancti Officij (vt est prædictum capit. Imp. Caroli) non comprehenduntur, nec haberi possunt vt comprehensæ donationes, seu (quod idem est) cessiones gratuita ad commodum cessionarij, quæ propria cessiones non sunt: præcipue si fiant in coniuuctam personam. Statutum quippe odiosum est, & semper stricte interpretandum, nec extendendum, maxime vbi non militat eadem ratio, & vbi extensio non venit ex vi comprehensiuæ, & verbis id necessario inducentibus text. in leg. ius. singulare ff. de legibus cum similibus, & late aduertunt Bart. in leg. liberorum vers. quero pone ff. de verb. sign. Decius conf. 679. nu. 5. Altrogrado conf. 64. per tot. & à num. 18. & 19. magis ad propositum, & nobisime, Patellius in decis. causarum ciuil. annotat 79. num. 5. cum sequentibus vbi ex multis prouat statutum loquens de venditione non extendi ad dationem in solutum, licet sit eadem ratio, videndus etiam ex n. 9. vbi quam plures refert. Herneft Cothman responso 19. num. 13. vol. 3. & alibi passim Cataneus decis. 3. num. 52. & 58. cum sequentibus & decis. 7. nu. 23. Eleganter, & copiose (vt à solet) VVillelm. Ant. Freunderberg. in per celebri tract. de rescriptis moratorijs tit. 2. conclu. 2. à n. 35. cum multis sequentibus. Leeuuen in censura forensi lib. 1. cap. 9. num. 11. & 12. Ex quibus concludimus donationem de qua queritur à matre filio Officiali S. Officij factam; non esse comprehensam sub dispositione dicti capit. 81. D. Imperat. & recte ad illius instantiam causatam esse executionem in S. Officio contra aduersarios, ad finemque debitum omni contentione quiescente perduci debere, salua in omnibus &c.

POMORMI. Apud Andream Colicchia MDC. LXIV. Imp. Abb. Gelosus V. G. Imp. Pro Sp. de Dominici F. P. Abb. D. Octavius de Augustino.

*Hecha por el
Mag. Manuel
Noye y Amador*